

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL KELIŲ ĮSTATYMO NR. I-891 4, 5, 7, 9, 10, 18 IR 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, KELIŲ PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS PROGRAMOS FINANSAVIMO ĮSTATYMO
NR. VIII-2032 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 9¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO, SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ KELIAIS ĮSTATYMO NR. VIII-2043 1, 6, 9, 10,
11 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, NACIONALINIAM SAUGUMUI
UŽTIKRINTI SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 1 PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, TRIUKŠMO VALDYMO ĮSTATYMO NR. IX-2499 9 IR 18
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-20-66; TAP-20-67; TAP-20-68;
TAP-20-69; TAP-20-70; TAP-20-71; TAP-20-72) (TAIS NR. 20-549, 551, 553 – 556, 558)**

2020-02-05 Nr. NV-328

Vilnius

1. Projektų rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projektų tikslas: siekiama **pertvarkyti** valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą vykdančią **biudžetinę įstaigą Lietuvos automobilių kelių direkciją** prie Susisiekimo ministerijos į valstybės įmonę Lietuvos automobilių kelių direkciją.

3. Dabartinė situacija:

- 2019 m. liepos 10 d. nutarimu Nr. 720 Vyriausybė sutiko, kad biudžetinę įstaigą Lietuvos automobilių kelių direkcija būtų pertvarkyta į VI Lietuvos automobilių kelių direkciją. Šiuo Vyriausybės nutarimu nustatyti biudžetinės įstaigos pertvarkymo ir valstybės įmonės veiklos tikslai.
- Kelių direkcijos veiklos tikslams įgyvendinti skirtus veiklos finansavimo šaltinius ir tvarką nustato Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymas, Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, o konkrečioms veiklos sritims finansuoti skiriamų lėšų sąmatą kiekvieniems metams patvirtina Vyriausybė.
- Kelių įstatyme reglamentuota, kad valstybinės reikšmės keliai ir valstybinės reikšmės keliams priskirta žemė išimtinę nuosavybės teise priklauso valstybei, o juos turto patikėjimo teise valdo, naudoja ir jais disponuoja Kelių direkcija.

4. Projektų esmė:

- **pertvarkyti** valstybinės reikšmės kelių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą vykdančią **biudžetinę įstaigą Lietuvos automobilių kelių direkciją į valstybės įmonę**, kas sudarytų sąlygas **užtikrinti tinkamą valstybinės reikšmės kelių valstybinę priežiūrą**, atkūrimą, plėtrą ir pakankamą valstybinės reikšmės kelių valstybinio valdymo finansavimą, **sumažinti valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros finansavimą iš valstybės biudžeto**, optimizuoti, **racionaliau naudoti materialinius, finansinius ir žmogiškuosius išteklius, pritraukti investicijų**, skirtų transporto infrastruktūrai tobulinti ir plėtoti. Įgyvendinus Kelių direkcijos pertvarką, **būtų sumažintas biudžetinių įstaigų ir valstybės tarnautojų skaičius**;
- daugumoje siūlymų keičiamų įstatymų nuostatos tik patikslinamos ir vietoj pavadinimo Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos įrašoma VI Lietuvos automobilių kelių direkcija;
- Valstybės įmonės veiklos **pagrindiniai tikslai liktų tie patys** (toliau vykdytų specialiuosius valstybės įpareigojimus, kurių vykdymas būtų dotuojamas įstatymų nustatyta tvarka):
 - organizuoti valstybinės reikšmės kelių ir jų statinių atkūrimą, priežiūrą ir plėtrą;

- įgyvendinti kelių priežiūros ir plėtros bei saugaus eismo valstybinės reikšmės keliuose užtikrinimo politiką,

- **Numatomi pertvarkytos į valstybės įmonę Kelių direkcijos specialieji įpareigojimai:**

- ✓ atlikti valstybinės reikšmės kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų užsakovo funkcijas;
- ✓ atlikti valstybinės reikšmės kelių būklės ir eismo tyrimus;
- ✓ tvarkyti ir analizuoti duomenis apie valstybinės reikšmės kelius;
- ✓ teikti Susisiekimo ministerijai pasiūlymus dėl valstybinės reikšmės kelių tinklo plėtros, modernizavimo ir priežiūros užtikrinimo programų rengimo;
- ✓ atlikti planuojamų valstybinės reikšmės kelių tiesimo, statybos ir rekonstrukcijos projektų analizę techniniu, ekonominiu ir aplinkos apsaugos požiūriais;
- ✓ atlikti valstybinės reikšmės kelių projektavimo, tiesimo, statybos, rekonstravimo, taisymo (remonto) ir priežiūros darbų, kurie finansuojami valstybės biudžeto lėšomis ar iš kitų finansavimo šaltinių, kokybės vertinimą, kokybės kontrolinius patikrinimus ir techninę, ekonominę ir aplinkos apsaugos stebėseną;
- ✓ panaudojant technines eismo organizavimo priemones vykdyti automobilių srautų valdymą ir organizuoti eismą valstybinės reikšmės keliuose;
- ✓ planuoti, organizuoti ir koordinuoti intelektinių transporto sistemų (eismo valdymo, eismo kontrolės, eismo stebėjimo ir eismo apskaitos, kelių oro sąlygų, viešojo transporto kelionių planavimo) diegimą, naudojimą ir plėtrą;
- ✓ valdyti ir tvarkyti eismo valdymo, stebėjimo ir kontrolės sistemas valstybinės reikšmės keliuose;
- ✓ per visuomenės informavimo priemones informuoti visuomenę apie eismo sąlygas valstybinės ir vietinės reikšmės keliuose;
- ✓ organizuoti kelio saugumo audito, poveikio kelio saugumui vertinimo, kelių saugumo patikrinimo, didelio avaringumo ruožų ir saugumo lygio nustatymo kelių tinkle atlikimą valstybinės reikšmės keliuose;
- ✓ atlikti kitas įstatymuose nustatytas ar Vyriausybės pavestas funkcijas, susijusias su eismo saugumo užtikrinimu valstybinės reikšmės keliuose.

- **vienu iš naujų įmonės veiklos tikslų būtų komerciniais pagrindais teikiamų paslaugų,** susijusių su transporto infrastruktūros vystymu ir eismo dalyvių kompleksiniu aptarnavimu, **teikimas.** Tai sudarytų galimybę didinti įmonės teikiamų paslaugų finansavimą ir **iš komercinės veiklos gaunamų pajamų kurti ir diegti naujas paslaugas,** transporto infrastruktūros naudotojams pasiūlyti kompleksines paslaugas, atitinkančias ES standartus (transporto srautų tyrimai, transporto srautų planavimas ir mokromodeliavimas, laboratoriniai tyrimai ir ekspertinis kelių dangos būklės vertinimas). Valstybės įmonė ateityje galėtų vis labiau išsilaikyti iš nuosavų lėšų, finansuodama savo veiklą iš gautų pajamų;

- nustatyti, kad VI Lietuvos automobilių kelių direkcija turto patikėjimo teise valdo, naudoja valstybinės reikšmės kelius ir valstybinės reikšmės keliams priskirtą žemę ir jais disponuoja;
- saugias eismo sąlygas valstybinės reikšmės keliuose užtikrinančių eismo saugumo priemonių įgyvendinimą koordinuotų Susisiekimo ministerija arba jos įgaliota viešoji įstaiga, kurios vienintelis dalininkas arba savininkas yra valstybė, organizuotų VI Lietuvos automobilių kelių direkcija;
- už Programos finansavimo lėšų naudojimo tvarkos įgyvendinimo koordinavimą būtų atsakinga VI Lietuvos automobilių kelių direkcija, o Programos finansavimo lėšų, kuriomis apmokamos pagal Viešųjų pirkimų įstatymą įsigytos prekės, paslaugos, darbai, panaudojimo kontrolę atliktų CPVA;
- įtraukti įmonę, patikėjimo teise valdančią valstybinės reikšmės automobilių kelius, į nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sąrašą.
- Administracinių nusižengimų kodekse siūloma panaikinti teisę Kelių direkcijai pradėti administracinių nusižengimų teiseną, atlikti administracinių nusižengimų tyrimą ir surašyti administracinių nusižengimų protokolus dėl eismo saugumo reikalavimų automobilių keliuose pažeidimų, automobilių

kelio juostos ir kelio apsaugos zonos priežiūros taisyklių ir naudojimo sąlygų pažeidimų, kelių priežiūros tvarkos aprašo pažeidimų. Taip pat nenumatyti šių teisių VI. Ši teisė išliktų Lietuvos policijai.

- Susisiekimo ministerija, argumentuodama siekiu mažinti administracinę naštą, **siūlo** Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatyme **nustatyti, kad Programos finansavimo lėšų naudojimo samatą tvirtina ne Vyriausybė, o susisiekimo ministras.**

- Atsižvelgiant į Vyriausybės 2020-01-08 posėdyje priimtą sprendimą (*Susisiekimo ministerija turi išnagrinėti klausimą dėl prievolės savivaldybėms tam tikrais atvejais derinti eismo organizavimo klausimus su Susisiekimo ministerija arba jos įgaliota institucija reglamentavimo įstatymo lygmeniu*), Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo įstatymo projekte įrašoma nuostata, numatanti kelio savininko (valdytojo) prievolę Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytais atvejais suderinti eismo organizavimo klausimus su Susisiekimo ministerija arba jos įgaliota institucija, įstaiga arba valstybės įmone (pvz., dėl eismo organizavimo miestų gatvėse, kurių tąsa yra valstybinės reikšmės keliai, dėl ties raudonu šviesoforo signalu tvirtinamų lentelių su žalia rodykle, nukreipta į dešinę, ir pan.).

5. Derinimas: projektai buvo pateikti išvadoms gauti Finansų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Aplinkos ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Lietuvos transporto saugos administracijai, Lietuvos automobilių kelių direkcijai, VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai. Po gautų pastabų projektai pakartotinai pateikti išvadoms gauti toms pačioms institucijoms, darbo tvarka suderinti su Vidaus reikalų ministerijos išvadų rengėjais.

Susisiekimo ministerija nurodo, kad atsižvelgta į didžiąją dalį institucijų išvadose pateiktų pastabų, o dėl Teisingumo ministerijos pastabų (turėtų būti nustatytos priemonės, užkertančios kelių komercinių veiklų finansavimui valstybės biudžeto lėšomis bei atskiriančios įstatymuose nustatytų funkcijų vykdymą nuo komercinės veiklos; dėstoma, kad CPVA kitame juridiniame asmenyje vykdo įvykusių viešųjų pirkimų lėšų panaudojimo kontrolę ir įvykusių viešųjų pirkimų priežiūrą, tačiau lieka neaišku, ką konkrečiai vykdo CPVA, nes nėra aprašytas šių kontrolės ir priežiūros funkcijų turinys) teikiama derinimo pažyma.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė 2020 m vasario 4 d. išvadoje Nr. NV-315 teikia pastabas.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

7. Dalykinio vertinimo išvada:

Pažymėtina, kad siūlymas Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo projekte nustatyti, kad KPPP finansavimo lėšų samatą tvirtina ne Vyriausybė, o susisiekimo ministras nesusijęs su nurodomu projektų tikslu - pertvarkyti biudžetinę įstaigą į valstybės įmonę. Be to, manyčiau, kad nepateikti pakankami argumentai ir nenurodomos šį siūlymą paskatinusios priežastys.

Reikėtų tikslinti Aiškinamąjį raštą, kurio 3 psl. nurodoma, kad, vadovaujantis KPPP finansavimo lėšų naudojimo tvarkos aprašu, savivaldybių institucijų valdomiems vietinės reikšmės keliams skiriama 96 procentai (turėtų būti – 90 procentų) Programos finansavimo lėšų iš 30 procentų, skiriamų vietinės reikšmės keliams. Taip pat Aiškinamąjį raštą tikslinga papildyti – vadovaujantis Aprašu, Programos finansavimo lėšos skiriamos ne tik kurortinėms savivaldybėms, bet ir Sostinės regiono bei „žiedinėms“ savivaldybėms.

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo projekte įrašytos sąvokos „Valstybinės eismo saugumo programos“ ir „Valstybinės saugaus eismo gerinimo programoje...“ galimai tikslintinos atsižvelgiant į tai, kad Susisiekimo ministerija yra parengusi Valstybinės eismo saugumo programos „Vizija-nulis“ projektą.

Manyčiau, kad būtų tikslinga, jog Susisiekimo ministerija pateiktų papildomą informaciją nurodant šiuo metu LAKD vykdomas funkcijas ir kurios institucijos galimai jas vykdytų po šios įstaigos pertvarkos, taip pat, kokios funkcijos būtų iš valstybės biudžeto finansuojamos ir kokios teikiamos komercinės paslaugos.

Siūloma teikti svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Arvydas Nevas

Arvydas Nevas, tel. 8 706 63 787, el. p. arvydas.nevas@lrv.lt